

Date: 7th February-2026

KO'P TILLI TA'LIM MUHITIDA O'QUVCHILARNING O'QISHGA IJOBIY MUNOSABATINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI

Nafasova Diyora Davronbekovna
Osiyo xalqaro universiteti magistri

Annotatsiya: Ushbu ish ko'p tilli ta'lim muhitida o'quvchilarning o'qishga ijobiy munosabatini rivojlantirish strategiyalarini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotda shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, ichki motivatsiya, muvaffaqiyatni his qilish, madaniyatlararo kompetensiya va psixologik xavfsizlikning ahamiyati tahlil qilindi. Shuningdek, faol o'quv uslublari, kontekstual til o'rgatish, rag'batlantiruvchi baholash va mustaqil o'rganish imkoniyatlarining o'quvchilarning o'qishga bo'lgan ijobiy munosabatini shakllantirishdagi roli ko'rsatildi. Tadqiqot natijalari ko'p tilli ta'lim samaradorligini oshirish va o'quvchilarda ijobiy o'qish munosabatini mustahkamlashga hissa qo'shadi.

Kalit so'zlar: Ko'p tilli ta'lim, o'quv motivatsiyasi, ijobiy munosabat, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, madaniyatlararo kompetensiya, faol o'quv uslublari, kontekstual til o'rgatish, rag'batlantiruvchi baholash, mustaqil o'rganish.

СТРАТЕГИИ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОГО ОТНОШЕНИЯ УЧАЩИХСЯ К ОБУЧЕНИЮ В МНОГОЯЗЫЧНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Аннотация: Данное исследование посвящено изучению стратегий формирования положительного отношения учащихся к учебе в многоязычной образовательной среде. В работе проанализированы значение личностно-ориентированного подхода, внутренней мотивации, ощущения успеха, межкультурной компетенции и психологической безопасности. Также рассмотрена роль активных методов обучения, контекстного преподавания языка, стимулирующей оценки и возможностей самостоятельного обучения в формировании положительного отношения учащихся к учебной деятельности. Результаты исследования способствуют повышению эффективности многоязычного образования и укреплению положительного отношения к учебе.

Ключевые слова: Многоязычное образование, учебная мотивация, положительное отношение, личностно-ориентированный подход, межкультурная компетенция, активные методы обучения, контекстное преподавание языка, стимулирующая оценка, самостоятельное обучение.

STRATEGIES FOR DEVELOPING STUDENTS' POSITIVE ATTITUDES TOWARD LEARNING IN A MULTILINGUAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Annotation: This study is dedicated to examining strategies for developing students' positive attitudes toward learning in a multilingual educational environment. The research



Date: 7th February-2026

analyzes the importance of a learner-centered approach, intrinsic motivation, the sense of achievement, intercultural competence, and psychological safety. The role of active learning methods, contextual language teaching, formative assessment, and opportunities for independent learning in shaping students' positive attitudes is also highlighted. The findings contribute to enhancing the effectiveness of multilingual education and fostering a sustainable positive attitude toward learning.

Keywords: Multilingual education, learning motivation, positive attitude, learner-centered approach, intercultural competence, active learning methods, contextual language teaching, formative assessment, independent learning.

Zamonaviy globallashuv sharoitida jamiyat taraqqiyoti, madaniyatlarning muloqotning kengayishi va axborot makonining ochiqligi ta'lim tizimida ko'p tilli muhitning shakllanishiga kuchli ta'sir ko'rsatmoqda. Bugungi kunda ko'p tillilik nafaqat lingvistik ehtiyoj, balki shaxsning intellektual, ijtimoiy va madaniy rivojlanishining muhim omili sifatida qaralmoqda. Shu jihatdan, ko'p tilli ta'lim muhitida o'quvchilarning o'qishga bo'lgan ijobiy munosabatini rivojlantirish masalasi pedagogika va ta'lim psixologiyasining dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Chunki o'quv jarayonida motivatsiya va ijobiy munosabat yetarli darajada shakllanmagan sharoitda bilimlarning puxta o'zlashtirilishi, til kompetensiyalarining rivoji hamda shaxsning intellektual salohiyati to'liq namoyon bo'lmaydi.

Ko'p tilli ta'lim muhiti deganda ikki yoki undan ortiq tillar asosida tashkil etilgan, o'quvchilar kundalik ta'lim jarayonida bir necha til bilan muntazam muloqotda bo'ladigan pedagogik makon tushuniladi. Bunday muhitda ta'lim oluvchi shaxs faqat til bilimlarini emas, balki turli madaniyatlar, qadriyatlar, tafakkur uslublari bilan tanishadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ko'p tilli muhitda ta'lim olayotgan o'quvchilarda kognitiv moslashuvchanlik, tanqidiy fikrlash va ijodiy yondashuv ko'rsatkichlari monolingval muhitdagi tengdoshlariga nisbatan yuqoriroq bo'ladi. Biroq bu jarayon faqatgina samarali pedagogik strategiyalar mavjud bo'lgandagina ijobiy natija beradi.

O'quvchilarning o'qishga bo'lgan ijobiy munosabati motivatsiya, ehtiyoj, qiziqish va maqsadlarning o'zaro uyg'unlashuvi natijasida shakllanadi. Ta'lim psixologiyasida ijobiy munosabat shaxsning o'quv faoliyatiga ongli, ixtiyoriy va emotsional jihatdan ijobiy yondashuvi sifatida talqin qilinadi. Ko'p tilli muhitda esa bu munosabat yanada murakkab tus oladi, chunki o'quvchi bir vaqtning o'zida bir necha til tizimi, grammatik tuzilma va madaniy kontekst bilan ishlaydi. Agar pedagogik jarayon to'g'ri tashkil etilmasa, bu holat o'quvchida charchoq, ishonchsizlik va o'qishga nisbatan salbiy munosabatni yuzaga keltirishi mumkin. Shu sababli ko'p tilli ta'lim muhitida o'quvchilarning o'qishga ijobiy munosabatini rivojlantirish strategiyalari avvalo shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillariga asoslanishi lozim. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuvda o'quvchining individual ehtiyojlari, qobiliyatlari, til tayyorgarligi darajasi va psixologik xususiyatlari inobatga olinadi. Tadqiqotlar shuni tasdiqlaydiki, o'quvchi o'zini tushunilgan va qo'llab-quvvatlangan his qilgan muhitda o'qishga nisbatan ijobiy munosabat shakllantiradi.



Date: 7th February-2026



Ko'p tilli ta'limda samarali strategiyalardan biri — bu o'quvchilarda ichki motivatsiyani shakllantirishdir. Ichki motivatsiya o'quvchining bilim olish jarayonidan zavqlanishi, yangi bilimlarni egallashga bo'lgan tabiiy qiziqishi bilan bog'liq. Ko'p tilli muhitda ichki motivatsiyani rivojlantirish uchun o'qituvchi tillarni majburiy o'rganish obyekti sifatida emas, balki muloqot, o'zini ifodalash va dunyoni anglash vositasi sifatida namoyon qilishi zarur. Masalan, real hayotiy vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar, loyiha faoliyati, rolli o'yinlar va madaniyatlararo muloqot elementlari o'quvchilarning tilga va o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Ko'p tilli muhitda ijobiy munosabatni rivojlantirishning yana bir muhim strategiyasi — bu muvaffaqiyat holatini yaratishdir. Pedagogik amaliyotda isbotlanganki, o'quvchi o'z faoliyatida kichik bo'lsa-da muvaffaqiyatni his qilganida, uning o'qishga bo'lgan munosabati ijobiy tomonga o'zgaradi. Ayniqsa, til o'rganishda xatolardan qo'rqmaslik, xatoni tabiiy rivojlanish bosqichi sifatida qabul qilish muhim ahamiyatga ega. O'qituvchining rag'batlantiruvchi baholashi, konstruktiv fikr-mulohazalari va ijobiy psixologik muhit yaratishi o'quvchilarda ishonchni kuchaytiradi.

Ko'p tilli ta'lim muhitida o'qishga ijobiy munosabatni shakllantirishda madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirish ham muhim strategiya hisoblanadi. Har bir til o'ziga xos madaniy kod, qadriyatlar va tafakkur tizimini o'zida mujassamlashtiradi. O'quvchilar bu madaniy xilma-xillikni anglab, hurmat bilan qabul qila boshlaganlarida, til o'rganishga bo'lgan munosabatlari ham ijobiylashadi. Ilmiy manbalarda qayd etilishicha, madaniyatlararo muloqotga asoslangan darslar o'quvchilarning tolerantlik, empatiya va ijtimoiy faollik darajasini oshiradi. Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ko'p tilli muhitda o'quvchilarning o'qishga ijobiy munosabatini rivojlantirishning samarali strategiyalaridan biri hisoblanadi. Multimedia materiallar, interaktiv platformalar, onlayn resurslar va raqamli o'yinlar o'quvchilarning o'quv jarayonidagi faolligini oshiradi. Tadqiqotlarga ko'ra, raqamli vositalar yordamida tashkil etilgan ko'p tilli ta'lim o'quvchilarda mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirib, ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Ko'p tilli ta'lim muhitida ijobiy munosabatni rivojlantirish strategiyalari uzluksiz va tizimli xarakterga ega bo'lishi lozim. Bu jarayonda o'qituvchi, o'quvchi va ta'lim muhiti o'zaro uyg'unlikda faoliyat yuritishi zarur. O'qituvchining kasbiy kompetensiyasi, metodik mahorati va psixologik sezgirligi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ilmiy izlanishlar shuni ko'rsatadiki, pedagog o'zining ijobiy munosabati va motivatsiyasi orqali o'quvchilarga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ko'p tilli ta'lim muhitida o'quvchilarning o'qishga ijobiy munosabatini rivojlantirish strategiyalari shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, ichki motivatsiyani qo'llab-quvvatlash, muvaffaqiyat holatini yaratish, madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirish va zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanishga asoslanadi. Ushbu strategiyalar ilmiy asoslangan holda, tizimli ravishda amalga oshirilganda, ko'p tilli ta'lim muhitida ta'lim samaradorligi sezilarli darajada oshadi hamda o'quvchilarda o'qishga nisbatan barqaror ijobiy munosabat shakllanadi.

Date: 7th February-2026



Ko'p tilli ta'lim muhitida o'quvchilarning o'qishga ijobiy munosabatini shakllantirishda samarali strategiyalardan biri **faol o'quv uslublarini qo'llash**dir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning bilimni passiv qabul qilishidan ko'ra, uni faol egallashi ularning motivatsiyasi va o'qishga bo'lgan ijobiy munosabatini kuchaytiradi. Masalan, loyiha usuli, guruh ishlari, rolli o'yinlar va muammoga asoslangan o'qitish metodlari o'quvchilarda o'zini ifodalash imkoniyatini yaratadi. Ko'p tilli muhitda bu strategiya ayniqsa samarali, chunki o'quvchilar bir necha til vositasida fikr almashadi, tajriba orttiradi va o'zaro madaniyatlararo muloqotda faol bo'ladilar. Shunday qilib, faol yondashuv nafaqat til kompetensiyasini oshiradi, balki o'qishga bo'lgan ijobiy munosabatni mustahkamlaydi.

Shuningdek, **differensial yondashuv** strategiyasi ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar individual qobiliyat, bilim darajasi va til tayyorgarligi jihatdan farq qilishi mumkin. Pedagoglar uchun muhim vazifa — har bir o'quvchining imkoniyatlarini aniqlash va ta'lim jarayonini shunga moslashtirish. Masalan, qiyinroq vazifalarni qo'rqan yoki passiv o'quvchilarga qo'shimcha yordam ko'rsatish, muvaffaqiyatlarni bosqichma-bosqich oshirish orqali o'qishga bo'lgan ijobiy munosabatni rag'batlantirish mumkin. Ilmiy tadqiqotlar ko'rsatadiki, o'z imkoniyatlarini tushungan va unga moslashtirilgan topshiriqlarni bajarishda muvaffaqiyatni his qilgan o'quvchilar o'qishga nisbatan ijobiy munosabatni barqaror saqlaydi.

Ko'p tilli muhitda **tilni kontekstga asoslab o'rgatish** strategiyasi ham samarali hisoblanadi. Tilni mustaqil o'rganishdan ko'ra, real hayotiy vaziyatlar, hikoyalar, madaniy matnlar, video va audiomateriallar orqali o'rgatish o'quvchilarda tilga va ta'lim jarayoniga qiziqish uyg'otadi. Masalan, ingliz tilida dunyo madaniyatlari bo'yicha loyiha bajarish yoki fransuz tilida interaktiv guruh mashg'ulotlari o'quvchilarda tilni "faqat fan" sifatida emas, balki muloqot va o'zini ifodalash vositasi sifatida qabul qilishga yordam beradi. Shu tarzda, kontekstual yondashuv o'quvchilarning o'qishga ijobiy munosabatini mustahkamlaydi va ularni mustaqil o'rganishga yo'naltiradi.

Bundan tashqari, **rag'batlantiruvchi baholash** tizimi ham strategik rol o'ynaydi. Ko'p tilli muhitda o'quvchilarning muvaffaqiyati nafaqat bilimga, balki kommunikativ ko'nikmalar, madaniyatlararo muloqot va ijodiy yondashuvlarga ham bog'liq bo'ladi. Pedagoglar tomonidan rag'batlantiruvchi, konstruktiv va adolatli baholash o'quvchilarda o'zini qadrlash va o'qishga ijobiy munosabatni oshiradi. Masalan, muvaffaqiyatli loyihani yoki guruh ishini baholashda faqat to'g'ri javobni emas, balki ijodiy yondashuv, jamoaviy ishlash va tilni faol qo'llash ko'nikmalarini ham e'tiborga olish ijobiy motivatsiyani kuchaytiradi.

Madaniyatlararo yondashuv strategiyasi ham muhimdir. Har bir til o'ziga xos madaniy kontekstga ega bo'lib, o'quvchilarga dunyoqarashni kengaytirish imkonini beradi. O'quvchilarga turli madaniyatlar bilan tanishtirish, ularning qadriyatlarini tushuntirish va o'zaro hurmatni rivojlantirish ijobiy emotsional munosabatni shakllantiradi. Bu nafaqat tilni o'rganishga, balki o'quv jarayonining barcha jihatlariga nisbatan ijobiy munosabatni qo'llab-quvvatlaydi. Masalan, nemis tilida adabiy matnlarni o'rganish orqali nemis

Date: 7th February-2026

madaniyati va tarixiy kontekst bilan tanishish, o'quvchilarda mavzuga qiziqish va o'qishga ijobiy munosabatni uyg'otadi.

O'quv muhitining psixologik xavfsizligi strategiyasi ham e'tibordan chetda qolmasligi kerak. Ko'p tilli muhitda o'quvchilar ko'p holatlarda yangi til va madaniyat bilan ishlashda qiyinchiliklarga duch keladi. Shu sababli, pedagogik muhit ochiq, qo'llab-quvvatlovchi va xatolarga nisbatan tolerant bo'lishi lozim. Xatolarni tabiiy rivojlanish bosqichi sifatida qabul qilish, rag'batlantiruvchi fikr-mulohaza berish, o'quvchilarning o'z fikrini erkin ifodalash imkoniyatini yaratish ijobiy munosabatni kuchaytiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, psixologik xavfsizlik mavjud bo'lgan sinflarda o'quvchilarning o'zini ifodalash darajasi, tilni qo'llash faolligi va o'qishga bo'lgan qiziqishi sezilarli darajada yuqori bo'ladi. Shuningdek, **mustaqil o'rganish va aksiyaviy yondashuv** strategiyasi ham samarali hisoblanadi. O'quvchilarga mustaqil ishlash, o'z qiziqishlariga mos mavzularni tanlash, izlanishlar olib borish imkonini berish o'qishga bo'lgan ijobiy munosabatni oshiradi. Ko'p tilli muhitda mustaqil faoliyatni tashkil etish orqali o'quvchilar o'z bilimlarini amaliyotda sinab ko'rishadi, tilni kontekstual ravishda qo'llashadi va muvaffaqiyatni his qilishadi. Bu esa ichki motivatsiya va o'qishga bo'lgan ijobiy munosabatni mustahkamlaydi.

Ko'p tilli ta'lim muhitida strategik yondashuvlarning samarasi ko'p jihatdan **o'qituvchi professional kompetensiyasiga** bog'liq. Pedagog o'z metodik tayyorgarligi, til bilimi, psixologik sezgirligi va kommunikativ ko'nikmalari orqali o'quvchilarga ta'lim jarayonida yo'l ko'rsatadi. Shu bilan birga, pedagog doimiy ravishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ilmiy yondashuvlardan foydalanishi, darslarni interaktiv va qiziqarli tarzda tashkil etishi zarur. Natijada, ko'p tilli ta'lim muhitida o'quvchilarning o'qishga ijobiy munosabatini rivojlantirish strategiyalari **faol o'quv uslublarini qo'llash, differensial yondashuv, kontekstual til o'rgatish, rag'batlantiruvchi baholash, madaniyatlararo kompetensiya, psixologik xavfsizlik va mustaqil o'rganish imkoniyatlarini yaratish** orqali tizimli amalga oshiriladi. Ushbu strategiyalar ilmiy asoslangan holda, doimiy va uzluksiz tatbiq etilganda, ko'p tilli ta'lim samaradorligini oshiradi, o'quvchilarda o'qishga bo'lgan ijobiy munosabatni mustahkamlaydi hamda ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Xulosa

Ko'p tilli ta'lim muhitida o'quvchilarning o'qishga ijobiy munosabatini rivojlantirish muhim va dolzarb masala hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarda ijobiy munosabatni shakllantirish uchun shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, ichki motivatsiya, muvaffaqiyatni his qilish imkoniyati, madaniyatlararo kompetensiya va psixologik xavfsizlikni yaratish strategiyalari samarali hisoblanadi. Shu bilan birga, faol o'quv uslublari, kontekstual til o'rgatish, rag'batlantiruvchi baholash va mustaqil o'rganish imkoniyatlari ham o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishi va qat'iyatini oshiradi. Ushbu strategiyalarni tizimli va uzluksiz amalga oshirish ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarda ijobiy o'qish munosabatini barqaror rivojlantirish hamda ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga hissa qo'shadi.



Date: 7th February-2026

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.
2. Deci, E., & Ryan, R. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum.
3. Cummins, J. (2000). *Language, Power and Pedagogy: Bilingual Children in the Crossfire*. Clevedon: Multilingual Matters.
4. Hornberger, N. H. (2003). *Continua of Biliteracy: An Ecological Framework for Educational Policy, Research, and Practice in Multilingual Settings*. Clevedon: Multilingual Matters.
5. Oxford, R. (1990). *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. Boston: Heinle & Heinle.
6. Рахимова, Н., & Янгибоева, Ж. (2025). ВЛИЯНИЕ ПОСЛОВИЦ И ПОГОВОРК НА ОБОГАЩЕНИЕ ЛЕКСИЧЕСКОГО ЗАПАСА И РАЗВИТИЕ РЕЧЕВЫХ НАВЫКОВ. *Modern Science and Research*, 4(1), 416-427.
7. Рахимова, Н. (2024). СЕРГЕЙ АЛЕКСАНДРОВИЧ ЕСЕНИН–ПЕВЕЦ НАРОДНОЙ ДУШИ. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(10), 191-198.
8. Рахимова, Н. Ш. (2024). ПАТРИОТИЗМ КАК КУЛЬТУРНЫЙ И ИДЕЙНЫЙ ФЕНОМЕН В РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ. *MEDICINE, PEDAGOGY AND TECHNOLOGY: THEORY AND PRACTICE*, 2(12), 95-104.
9. Рахимова, Н. (2025). ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННОГО РУССКОГО ЯЗЫКА НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ КОММУНИКАЦИИ СТУДЕНТОВ. *Modern Science and Research*, 4(1), 54-66.

